

”אינדיאניות בישראל”

האופן שבו מתמקמת 'אינדיאניות' במרחב הזהות הישראלית

עידן עדות

תקציר

עבודה זו עוסקת בישראלים שמאמצים פרקטיקות ומאפייני זהות בהשראת התרבויות הילידיות של אמריקה. היא מתבססת על עבודת שדה אנתרופולוגית שכללה מיפוי של השדה, תיעוד של המתרחש במוקדים מרכזיים של אינדיאניות בישראל, תצפית משתתפת של כשנה (2018-2019) בכפר אינדיאני-אקולוגי, ביתם של חברי השבט ה'יהודיאני', פגישות עם אנשי מפתח בשדה ועשרות שיחות עומק עם אנשי המקום.

המחקר מתמקד בביטויים שונים של אינדיאניות בישראל. הוא בוחן מה טיבה של אינדיאניות זו, אילו פרקטיקות של הגדרה עצמית קיימות בקרב מי שמזדהים אתה, וכיצד קשורה התופעה לשדה הרחב יותר של תרבות העידן החדש. האתנוגרפיה חושפת קשת רחבה של מסגרות, קבוצות שייכות ומוקדים שמתאגדים לכלל מארג ייחודי וצבעוני.

ניתוח החומרים התבצע לאור הספרות האנתרופולוגית שעוסקת בייצוגים של ילידיות בכלל ואינדיאניות בפרט, תוך דגש על ההקשר הפוסט קולוניאלי של כמיהה רומנטית לעבר בעידן הקפיטליזם המאוחר. במקביל, הניתוח שואב השראה מתיאוריית הפרקטיס של פייר בורדייה ומהגישה הפרשנית של קליפורד גירץ, עם דגש מיוחד על ההגדרה העצמית כאמצעי לביטוי סובייקטיבי של סוכנות (Agency).

הממצאים מעלים שאינדיאניות בישראל נעה על רצף שבקצהו האחד אורח חיים טוטאלי ואקולוגי ובקצה השני שימושים אקלקטיים בדימויים וחפצים אינדיאניים כתוצרים מסחריים. ואמנם, במוקדים רבים נעשה שימוש מסחרי ונטול הקשר בתמה האינדיאנית ובחפצים שקשורים בה. לעומת זאת, ישנם אנשים וקבוצות שמקיימים אורח חיים המשלב טקסים, מוטיבים, חפצים, ואמונות אינדיאניות באופן הוליסטי לסגנון חיים אקולוגי ישראלי. דוגמא לאורח חיים כזה ניתן לראות בשבט היהודיאני המתגורר בכפר האקולוגי טיירה (שם בדוי). במופעי האינדיאניות שממוקמים בצד הממוסחר של הרצף ניתן לראות שחפצים ומרכיבים אינדיאנים מופשטים לעיתים משימושיהם המקוריים ומקבלים משמעות סמלית חדשה דרך השימוש שנעשה בהם בתרבות

המקומית. מנגד, בקרב מי שמטמיעים אינדיאניות כחלק אינטגרלי מאורח חייהם נוצרת סינתזה בין השקפה רומנטית על תרבות אינדיאנית - שורשית כביכול - לבין התרבות המקומית. מרכיבים מתוך תרבויות ילידיות שונות ביבשת אמריקה מוטמעים, משל היו ייצוגים של אותנטיות על-זמנית, לתוך סגנון חיים אקולוגי ישראלי-יהודי, וזאת כחלק מתהליך בידולה של הקבוצה ביחס לחברה הישראלית הכללית.

ניתוח הפרקטיקות היומיומיות והמשמעותיות שלהן כפי שעולות מהשדה מעיד שבישראל "אינדיאניות" מקבלת מובנים שונים במקומות שונים. דבר זה מעלה שאלות רבות הנוגעות למתח שבין חיקוי למהותנות, ובין מיסחור לרומנטיזציה של תרבויות ילידיות. כמו כן ניתן לראות שאימוץ האינדיאניות לתוך אורח החיים של קבוצות אקולוגיות למעשה מהווה חלק מעבודת זהות אתנית, גם אם הדבר אינו מוגדר כך על ידי המשתתפים עצמם.

תרומתה העיקרית של העבודה היא האופן שבו היא מרחיבה את נקודת המבט ומאפשרת להבין כיצד אימוץ מאפייני זהות "זרים" משפיע על תפיסות מקובלות ועל אורחות חיים בחברה המקומית. זהו המחקר הראשון הבוחן את תופעת האינדיאניות בישראל. ככזה הוא עשוי לתרום רבות להבנת הגבולות החברתיים-תרבותיים בישראל, גבולות שהופכים נזילים יותר בעידן החדש הגלובלי.